

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ՈՐՈՇՈՒՄԸ

2024 թվականի դեկտեմբերի 26-ին երեվանում ստորագրված՝ «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՃԱՊՈՆԻԱՅԻ ՄԻՋԵՎ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐԻ ԿՐԿՆԱԿԻ ՀԱՐԿՈՒՄԸ ԲԱՑԱՌԵԼՈՒ ԵՎ ՀԱՐԿՈՒՄԻՑ ԽՈՒՍԱՓԵԼՆ ՈՒ ՇՐՋԱՆՑԵԼԸ ԿԱՆԽԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ԿՈՆՎԵՆՑԻԱՅՈՒՄ ԱՄՐԱԳՐՎԱԾ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ՝ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆԸ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԸ ՈՐՈՇԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԳՈՐԾՈՎ

Քաղ. Երևան

17 հունիսի 2025 թ.

Սահմանադրական դատարանը՝ կազմով.

նախագահող՝

դատավորներ՝

Արման Դիլանյանի,

Հրայր Թովմասյանի,

Դավիթ Խաչատուրյանի,

Երվանդ Խունդկարյանի,

Հովակիմ Հովակիմյանի,

Էդգար Շաթիրյանի,

Սեդա Սաֆարյանի,

Արթուր Վաղարշյանի,

մասնակցությամբ (գրավոր ընթացակարգի շրջանակներում)՝

Կառավարության ներկայացուցիչ՝ Ֆինանսների նախարարի տեղակալ Արման Պողոսյանի,

համաձայն Սահմանադրության 168-րդ հոդվածի 3-րդ կետի, 169-րդ հոդվածի 3-րդ մասի, ինչպես նաև «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 23-րդ հոդվածի 1-ին մասի, 40 և 74-րդ հոդվածների,

դռնբաց նիստում գրավոր ընթացակարգով քննեց «2024 թվականի դեկտեմբերի 26-ին Երևանում ստորագրված՝ «Հայաստանի Հանրապետության և Ճապոնիայի միջև եկամուտների կրկնակի հարկումը բացառելու և հարկումից խուսափելն ու շրջանցելը կանխելու մասին» կոնվենցիայում ամրագրված պարտավորությունների՝ Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործը:

Կառավարությունն իր՝ 2025 թվականի մայիսի 8-ի N 539-Ա որոշմամբ հավանություն է տվել 2024 թվականի դեկտեմբերի 26-ին Երևանում ստորագրված՝ «Հայաստանի Հանրապետության և Ճապոնիայի միջև եկամուտների կրկնակի հարկումը բացառելու և հարկումից խուսափելն ու շրջանցելը կանխելու մասին» կոնվենցիան վավերացնելու մասին» օրենքի նախագծի վերաբերյալ Կառավարության օրենսդրական նախաձեռնությանը և որոշել է այդ կոնվենցիայում ամրագրված պարտավորությունների՝ Սահմանադրությանը համապատասխանությունը որոշելու նպատակով դիմել Սահմանադրական դատարան:

Գործի քննության առիթը Կառավարության՝ 2025 թվականի մայիսի 12-ին Սահմանադրական դատարան մուտքագրված դիմումն է:

Ուսումնասիրելով վերոնշյալ կոնվենցիան, հետազոտելով սույն գործով Կառավարության ներկայացուցչի գրավոր բացատրությունը և գործում առկա մյուս փաստաթղթերը՝ Սահմանադրական դատարանը **Պ Ա Ր Զ Ե Ց .**

1. «Հայաստանի Հանրապետության և Ճապոնիայի միջև եկամուտների կրկնակի հարկումը բացառելու և հարկումից խուսափելն ու շրջանցելը կանխելու մասին» կոնվենցիան (այսուհետ՝ Կոնվենցիա) ստորագրվել է 2024 թվականի դեկտեմբերի 26-ին Երևանում՝ առևտրատնտեսական և մշակութային երկկողմ փոխգործակցության ամրապնդման նպատակով:

Կոնվենցիան ունի արձանագրություն, որի դրույթները կոնվենցիայի անբաժանելի մասն են կազմում:

2. Հայաստանի Հանրապետությունը, փոխադարձության հիման վրա, Կոնվենցիայով ստանձնում է մի շարք պարտավորություններ, մասնավորապես.

2.1. ՀՀ ձեռնարկության շահույթը հարկել միայն Հայաստանի Հանրապետությունում՝ բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ձեռնարկությունն իր ձեռնարկատիրական գործունեու-

թյունն իրականացնում է Ճապոնիայում՝ այնտեղ գտնվող մշտական հաստատության միջոցով (հոդված 7, կետ 1),

2.2. Ճապոնիայի ձեռնարկության կողմից միջազգային փոխադրումներում նավերի կամ օդանավերի շահագործումից ստացված շահույթը չենթարկել հարկման Հայաստանի Հանրապետությունում. վերոհիշյալ դրույթները կիրառել նաև միավորումում, համատեղ ձեռնարկությունում կամ տրանսպորտային միջոցների շահագործմամբ զբաղվող միջազգային կազմակերպությունում մասնակցությունից ստացած շահույթի նկատմամբ (հոդված 8, կետեր 1 և 3),

2.3. այն դեպքում, երբ Հայաստանի Հանրապետությունը ՀՀ ձեռնարկության շահութեում ներառում և համապատասխանաբար հարկում է այն շահույթը, որի առնչությամբ Ճապոնիայի ձեռնարկությունը ենթարկվել է հարկման Ճապոնիայի տարածքում, և այդ ձևով ներառված շահույթի բոլոր տարրերը համարվում են շահույթ, որը պետք է հաշվեգրված լիներ ՀՀ ձեռնարկությանը, եթե երկու ձեռնարկությունների միջև պայմանները լինեին այնպիսին, ինչպիսին կլինեին անկախ ձեռնարկությունների միջև, այդ դեպքում կատարել շահույթից գանձված հարկի գումարի համապատասխան ճշգրտում, իսկ այդ ճշգրտումը որոշելիս հաշվի առնել Կոնվենցիայի մյուս դրույթները՝ ապահովելով Հայաստանի Հանրապետության և Ճապոնիայի իրավասու մարմինների միմյանց հետ անհրաժեշտության դեպքում խորհրդակցությունը (հոդված 9, կետ 2),

2.4. ապահովել, որ Կոնվենցիայի 11-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերով նախատեսված դեպքերում գանձված հարկերը չգերազանցեն տոկոսի համախառն գումարի 5 տոկոսը. անկախ վերոհիշյալից՝ Կոնվենցիայի 11-րդ հոդվածի 3-րդ կետով սահմանված դեպքերում հարկումից ազատել տոկոսները, որոնք առաջանում են Հայաստանի Հանրապետությունում և վճարվում Ճապոնիայում. վերոհիշյալ դրույթները չկիրառել Կոնվենցիայի 11-րդ հոդվածի 5-րդ կետով նախատեսված դեպքերում՝ կիրառելով Կոնվենցիայի 7-րդ հոդվածի դրույթները (հոդված 11, կետեր 1, 2, 3 և 5),

2.5. Կոնվենցիայի 11-րդ հոդվածի 7-րդ կետով նախատեսված դեպքում վճարումների ավելցուկային մասը հարկել Հայաստանի Հանրապետության օրենքներին համապատասխան՝ հաշվի առնելով Կոնվենցիայի մյուս դրույթները (հոդված 11, կետ 7),

2.6. ապահովել, որ Կոնվենցիայի 12-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերով նախատեսված դեպքերում գանձվող հարկերը չգերազանցեն ռոյալթիների համախառն գումարի 5 տոկոսը (հոդված 12, կետեր 1 և 2),

2.7. Կոնվենցիայի 12-րդ հոդվածի 4-րդ կետով նախատեսված դեպքերում չկիրառել Կոնվենցիայի 12-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերով նախատեսված դրույթները՝ կիրառելով Կոնվենցիայի 7-րդ հոդվածի դրույթները (հոդված 12, կետ 4),

2.8. Կոնվենցիայի 13-րդ հոդվածի 1-ին, 2, 3 և 4-րդ կետերում նշվածից տարբեր ցանկացած այլ գույքի օտարումից առաջացած արժեքի հավելանքը հարկել միայն, եթե գույքն օտարողը Հայաստանի Հանրապետության ռեզիդենտ է (հոդված 13, կետ 5),

2.9. հաշվի առնելով Կոնվենցիայի 15, 17 և 18-րդ հոդվածների դրույթները՝ Հայաստանի Հանրապետության ռեզիդենտի վարձու աշխատանքի դիմաց ստացված աշխատավարձը, աշխատանքի դիմաց վարձատրությունը և համանման այլ վարձատրությունները, հարկել միայն Հայաստանի Հանրապետությունում, եթե այդ վարձու աշխատանքը չի կատարվում Ճապոնիայում (հոդված 14, կետ 1),

2.10. չհակասելով Կոնվենցիայի 14-րդ հոդվածի 1-ին կետի դրույթներին, Հայաստանի Հանրապետությունում հարկել Հայաստանի Հանրապետության ռեզիդենտի կողմից Ճապոնիայում իրականացվող վարձու աշխատանքի դիմաց ստացված վարձատրությունը, եթե ստացողը դիտարկվող հարկային տարվա ընթացքում սկսվող կամ ավարտվող ցանկացած տասներկուամսյա ժամանակահատվածում գտնվում է Ճապոնիայում՝ ընդհանուր առմամբ 183 օրը չգերազանցող ժամանակահատվածով կամ ժամանակահատվածներով, և վարձատրությունը վճարվում է Ճապոնիայի ռեզիդենտ չհանդիսացող գործատուի կողմից կամ նրա անունից, և վարձատրության ծախսերը չի կրում գործատուի՝ Ճապոնիայում գտնվող մշտական հաստատությունը (հոդված 14, կետ 2),

2.11. Կոնվենցիայի 18-րդ հոդվածի 2-րդ կետի դրույթների համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետությունում չհարկել Ճապոնիայի ռեզիդենտի կողմից ստացված կենսաթոշակները և այլ համանման վարձատրությունը (հոդված 17),

2.12. Հայաստանի Հանրապետությունում չհարկել Ճապոնիայի, նրա վարչատարածքային ստորաբաժանման կամ իշխանության տեղական մարմնի կողմից Ճապոնիային կամ վարչատարածքային ստորաբաժանմանը կամ իշխանության տեղական մարմնին մատուցված ծառայությունների դիմաց ֆիզիկական անձին վճարված աշխատավարձը, աշխա-

տանքի դիմաց վարձատրությունը և համանման այլ վարձատրությունները (հոդված 18, կետ 1, ենթակետ «ա»),

2.13. չհարկել Ճապոնիայի ռեզիդենտ հանդիսացող կամ անմիջապես մինչև Հայաստանի Հանրապետություն ժամանելը Ճապոնիայի ռեզիդենտ հանդիսացող ուսանողի կամ փորձնակի՝ իր ապրելու, ուսանելու կամ մասնագիտանալու համար ստացված վճարումները, որը գտնվում է Հայաստանի Հանրապետությունում բացառապես իր ուսման կամ մասնագիտացման նպատակով, պայմանով, որ այդպիսի վճարումներն առաջացել են Հայաստանի Հանրապետության տարածքից դուրս գտնվող աղբյուրներից (հոդված 19),

2.14. եթե Հայաստանի Հանրապետության ռեզիդենտը ստանում է եկամուտ, որը, Կոնվենցիայի դրույթների համաձայն, կարող է հարկվել Ճապոնիայում, ապա թույլատրել կատարել այդ ռեզիդենտի եկամուտներից գանձվող հարկից նվազեցում Ճապոնիայում վճարված ճապոնական հարկին հավասար գումար, սակայն այդպիսի նվազեցումը չպետք է գերազանցի մասհանումը տրամադրելուց առաջ հաշվարկված հայկական հարկի այն մասը, որը վերագրվում է այն եկամտին, որը կարող է հարկվել Ճապոնիայում (հոդված 22, կետ 1, ենթակետ «ա»),

2.15. Ճապոնիայի քաղաքացիներին չենթարկել որևէ այլ կամ առավել ծանր հարկման կամ դրա հետ կապված որևէ պահանջի, քան այն հարկումն ու դրա հետ կապված պահանջներն են, որոնց միևնույն հանգամանքներում, մասնավորապես՝ կապված ռեզիդենտության հետ, ենթարկվում են կամ կարող են ենթարկվել Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիները. վերոհիշյալ դրույթները, չհակասելով Կոնվենցիայի 1-ին հոդվածի դրույթներին, կիրառվում են նաև այն անձանց նկատմամբ, որոնք Հայաստանի Հանրապետության կամ Ճապոնիայի կամ երկուսի ռեզիդենտ չեն (հոդված 23, կետ 1),

2.16. Ճապոնիայի ռեզիդենտ հանդիսացող քաղաքացիություն չունեցող անձանց չենթարկել որևէ այլ կամ ավելի ծանր հարկման կամ դրա հետ կապված որևէ պահանջի, քան այն հարկումն ու դրա հետ կապված պահանջներն են, որոնց միևնույն հանգամանքներում, մասնավորապես՝ կապված ռեզիդենտության հետ, ենթարկվում են կամ կարող են ենթարկվել Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիները (հոդված 23, կետ 2),

2.17. երաշխավորել, որ Հայաստանի Հանրապետության իրավասու մարմինները Ճապոնիայի իրավասու մարմինների հետ կփոխանակեն այնպիսի տեղեկություններ, որոնք պատշաճ կհամարվեն Հայաստանի Հանրապետության և Ճապոնիայի կամ նրանց

վարչատարածքային ստորաբաժանումների կամ իշխանության տեղական մարմինների անունից կիրառվող ցանկացած տեսակի և բնույթի հարկերի առնչությամբ Կոնվենցիայի դրույթների իրականացման կամ ներպետական օրենքների կիրառման կամ կատարման համար այնքանով, որքանով դրանց հիման վրա հարկումը չի հակասում Կոնվենցիային (հոդված 25, կետ 1),

2.18. երաշխավորել, որ Հայաստանի Հանրապետության կողմից Կոնվենցիայի 25-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն ստացված ցանկացած տեղեկություն կհամարվի գաղտնի այնպես, ինչպես Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը համապատասխան ստացված տեղեկությունը, և կբացահայտվի միայն այն անձանց կամ մարմիններին (ներառյալ՝ դատարանները և վարչական մարմինները), որոնք առնչվում են Կոնվենցիայի 25-րդ հոդվածի 1-ին կետում նշված հարկերի գնահատմանը կամ հավաքագրմանը, բռնագանձմանը կամ հետապնդմանը, բողոքների քննմանը կամ վերոնշյալի վերահսկմանը, ինչպես նաև երաշխավորել, որ այդ անձինք կամ մարմինները տեղեկությունը կօգտագործեն միայն այդ նպատակներով (հոդված 25, կետ 2):

3. Կոնվենցիան կիրառվում է գոյություն ունեցող հետևյալ հարկերի նկատմամբ. շահութահարկ և եկամտային հարկ Հայաստանում, եկամտային հարկ, կորպորատիվ հարկ, հատուկ եկամտային հարկ վերակառուցման համար, տեղական կորպորատիվ հարկ և տեղի բնակիչներից գանձվող հարկեր՝ ճապոնիայում:

Կոնվենցիան կիրառվում է նաև նմանատիպ կամ էապես նման ցանկացած հարկի նկատմամբ, որը կսահմանվի Կոնվենցիայի ստորագրման օրվանից հետո՝ ի լրումն գործող հարկերի կամ դրանց փոխարեն: Պայմանավորվող պետությունների իրավասու մարմինները ծանուցում են միմյանց իրենց հարկային օրենքներում կատարված ցանկացած էական փոփոխության մասին: Կոնվենցիայի ոչ մի դրույթ ազդեցություն չի ունենում դիվանագիտական առաքելությունների կամ հյուպատոսական հաստատությունների անդամներին միջազգային իրավունքի ընդհանուր կանոնների կամ հատուկ համաձայնագրերի դրույթների շրջանակներում տրամադրված ֆինանսական արտոնությունների վրա:

Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի համաձայն՝ իրավասու մարմիններն են՝ Հայաստանում՝ Ֆինանսների նախարարությունը և Պետական եկամուտների կոմիտեն կամ դրանց լիա-

գորված ներկայացուցիչները, Ճապոնիայում՝ Ֆինանսների նախարարը կամ նրա լիազորված ներկայացուցիչը:

Կոնվենցիան հաստատվում է յուրաքանչյուր Պայմանավորվող պետության իրավական ընթացակարգերին համապատասխան և ուժի մեջ է մտնում այդ հաստատման մասին նշում պարունակող դիվանագիտական հայտագրերի փոխանակման օրվանից հետո երեսուներորդ օրը:

Ելնելով գործի քննության արդյունքներից և ղեկավարվելով Սահմանադրության 168-րդ հոդվածի 3-րդ կետով, 170-րդ հոդվածի 1-ին և 4-րդ մասերով, ինչպես նաև «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 63, 64 և 74-րդ հոդվածներով՝ Սահմանադրական դատարանը **Ո Ր Ո Շ Ե Ց**.

1. 2024 թվականի դեկտեմբերի 26-ին Երևանում ստորագրված՝ «Հայաստանի Հանրապետության և Ճապոնիայի միջև եկամուտների կրկնակի հարկումը բացառելու և հարկումից խուսափելն ու շրջանցելը կանխելու մասին» կոնվենցիայում ամրագրված պարտավորությունները համապատասխանում են Սահմանադրությանը:

2. Սահմանադրության 170-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ սույն որոշումը վերջնական է և ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ

Ա. ԴԻԼԱՆՅԱՆ

17 հունիսի 2025 թվականի
ՍԴՈ-1786